№ 110. Neue Jüdische Zeitung. II. Jahrgang.

נייע ייִדישע צייטונג

דיא
„נייע ייִדישע צייטונג"
ערשיינט יעדן
מאָנטאג
אונד דאָנערסטאג.

דיא רעדאַקציאָן
אונד אַדמיניסטראַציאָן
בעפינדעט זיך
Schiffmannsgasse 6, Budepest,
וואו מן דיא פּרענומעראַנדאָס-
געלדער צו זענדען זולל.

אינזעראַטע
ווערדען בילליגסט בעריעכנעט.

פּרענומעראַנדאָס-פּרייז:
אַנעזעריען 7 פל. — קר.
האַלבעריען 3 „ 50 „
פיערטעלעריען 1 „ 75 „

ב"ה בודאפעסט, כא סיון. Budapest, Donnerstag 8. Juni 1882. שנת תרמ"ב לפ"ק.

נעגען דיא אינזאַנדערונג דער רוסישען יודען.

וויא אינזערן ג' לעזער בעקאַנגט האט דאס אַמסטאַרער קאָמיטאַט אין נעזוך אַן דען ריידסטאַג גערישטעט, נעגען דיא אינזאַנדערונג דער רוסישען יודען נאך אינגאַרן. דיעזעס נעזוך זאָללטע בעריישט אַן פּעלעטסענגען ואַמסטאַג אים אינגאַרישען ריידסטאַג פערהאַנדעלט ווערדען. עראַך וואורדע דיא פּעראַנלאַסונג פיר דיעזע וואַכע ביששטעמט, אונד ריכטיג האט בעריישט דיא רעגיערונגספאַרטיא אין אידערער קלובזיטצונג אים דיענסטאַג אינע קאַנ. פערעגען אובער דיעזעס סאַמטאַרע נעזוך אבער. האלטען אין וועלכער בעיאַהונג וואורדע, וועל. בען שאַנדענטליך זיא אין דיעזער וויכטיגען פאַגע אינטערעסאַנט דאס.

דער דעפּוטירטע בעריזעוויטשי אלס רעפעַ. רענט אין דיעזער אנגעלעגענהייט האט אין דיהנען וואָרטען דען שאַנדפלעקט דער רעגיערונגספאַר. טיא קלאַרגעשטעלט. ליוט דעם נעזעטצע פאַם יאהרע 1876 איזט יעדע נעמיינע פאַר זאַללבען מעגלען נעשטעט. דיא אלס אחנע יעדע עקסס. טענדענטשעל אין אייגער נעמיינדע זיך נעדרעי. לאַסען וואַללען זאָללבע מעגלען מיט דיא נעמיינ. דע ניכט אונטערגעהן. אונד האט דאס רעכט דיע. וועלכען אין אדדרע דיינמאַטה אבגעשעבען — אדער וואַנט אין נייעם נעזעטץ שאַפען? דאס איזט ניכט נאַטהווענדיג. אבגעדרעפט עשטע ניכט. ווייל עס זיך אים אייגע קאַנפעסאָן האנדעלט. אונד דאס אינגאַרישע אבגעאַרדנעטענהיין מיט וועלכסטע דען שיין פאַן זיך אבגעזיינט. אלס אָב עס דאס נעדרעגט. גע טרייבען דער אנט-עמטען בוללענען ווידדע — דער רעפעַרענט עפּפּעלט דאַרעטער דיעזען אנטראַג צור אנגאַרמע.

דער דעפּוטירטע פעטער דאַבראַסזאַ זאגט: אין אקצעפטירט דען אנטראַג, ווייל מאַן אים מענשלעכקייט דיא אינזאַנדערונג דער רוסישען יו. דען. ניכט פערזיכערט קאַן. אין פאַרדערע אבער. דאס דיא רעגיערונג דיא רוסישען יודען יודערע אים אינגאַרן ענטפערנע.

דאַרויף אנטוואָרטעט מינסטער מינסטערפּרעזידענט טיסא: ליוט מאַראַטאַ דעם נעזעטצעס פאַם יאה. רע 1876 קאַן אַן עבען יעדע נעמיינדע דעמענעגען, דער זיך אין אייגער נעמיינדע אנטעסטר מאַכען ווילל אונד צור קאָנסטענען קיינע מעשטע האט. דיא נעדרעלאַסונג פערבעטען. דיעזעס נעזעטץ נעלטט פיר אינגאַרישע שאַפען אסטבוריגע. אים דיינ. פערעגען אין אייגענע אלגעמיינע אונד אין דער אינזאַנדערונג דער רוסישען יודען פיר ניכט וויינשענסווערטה. אונד ווירד אויך אים ריכטאַטאַג קיין זאַכען שפּרעכען. וואס דיא אייגע. מטרעגונג אונד אינזאַנדערונג קלייגען ווירדע: אל. לין דיא רעגיערונג מיט אַ אויך אין אייגעס זאַלבען. אַללע דיא נעבאָטען דער מענשלעכקייט מיט דען אינטערעססען דעם אינגאַרישען שטאאטעס אונד דיינער בעזאָרגער אין אינקלאַנד בריינגען. ווייל דאַ. בען דען הערענאַוויגען אונד באַסאַמאַקען אויף דעם נעבעטע אינזערער מאָנאַרכיע צופלוכט גע. שטאַנדען. ניכט דאַס ווי דיא דער הערר אנדיעדעלן. זאַגדערן דאַמיט זיא. דאַבאַלד דער נרונד אלזדאַ אייזאַרט. אונד דער אין אדדרע דיינמאַטה צוריקגעשיקט ווערדען. ביי אַ דען פּרעזידען אַללע דאס אַן זיך אים אין נאַנאַנאַלע אונד דער אים אַיינע רעלינאַנס. נעהענסטקייט נעהאַנדעלט. דאס קאַנן אבער קיינע אונטערשיעד מאַכען.

קאָלאָמאַן טיסיק זאגט: איך בין קיין יודע. פינד. מיך לייטעט נור דאס אינטערעססע דעם אונ. גאַרישען שטאאטעס אונד אים אינטערעססע אונ. ערער פאָלקסוירטהשאַפטס. מיסיג אים יודען פריין דיא אינזאַנדערונג דער רוסישען יודען ווערדען. זאָללבסט דער „פּעסטער לאָיד" דער דאַך נעגוים ניכט אונט-פּעמיטיש נעזיגנונג איזט. אונט אין אייגעס בעריכטע, דא אינזאַנדערונג וויא שאַן יעטצע פיר נאַלאיצונג אין אינגלאַנד — מאַן מיססע דאַהער פאַרזאַיגען דאס דאַ ניכט איזט פיר אונגאַרן אין אינגלאַנד ווערדע! ער בטעטע דאַהער אלס מיטגלידער דער רעגיערונגספאַרטיא נאך דיינער אנזיכט שטיטמע. צו דאַנקען.

הערריך זאגט ווידקאַר אישטוצי פאַלגענדעס: איך באַן אונד ווערדע. ווערדער דיעזען אנטראַג דער קאָמיססאָן. נאך דען אנטראַג. דער אפּפאָזיציאָן. דיעזער דיא אבשעפערונג דער נרונדע דורך מי. לטער עפּפּעלט. אנגעטמען. איך ווערדע אבער איך קיינען וועלבסטשטענדיגען בעשלוסאַנטראַ אינבאַרגנען. ווייל אַן דער דיעזע אַנדערונגען אונזטבען האבען אונד נור דען אינגעגלוק אבווא. טע. בין דיעזע מיינע אונזטבען איך אין ווידערען קריטיק נינסטיגען באַדען נ גרנן ווערדע.

יעצטע ערהאַב דער דער יודישע דעפּוטירטע מאָריץ וואַרסאַגי צום שפּרעכען אונד זאגט נע. גען אישטוצי געוויינדעט: מיט וועלכען לייטע. ווערלכע זיך פאַן גרלייזאַזוס פאַנאַטיסמוס אונד האַס נעגען אייגע קאַנפעסאָן לייטען לאַססען. ווייל איך מיך אים דיפּוטירט ניכט איילאַססען. דענן דיעזען לייטען קאַנן מאַן אינבעגרעטיגע ווייע אנדערע מיינונג בייברינגען. דאַנעגען אבער ווילל איך יעגע. דיא דיך מיט דער וואכע אחנע ליידענשאַפט. בלאַם פאַם שאַאטסט. אינטערעססע לייטען לאַססען. נור איך צוויי דינגע אין אייפאַרקוּאַם מאַכען. וואַני דענן דיעזע לעדם דיעזע געוודער. ערסטען האַס אינע אינזאַנדערונג רוסישער יודען אין אַ אונגאַרישען באַדען ביז צור שטונדע ניכט שטאַטגע. פונדען. אונד צווייטענס. דאַנן אינע אַללע אין שטיפּס איך ניכט שטאַאטסגרונדן. אין דאַבע מיר דיא גענעפּסען אונד נאַנען פערלעסלכע אינפאָרמאַציאָנען פערשאַפען אונד קאַנן בערוהיג. שען. דאַס דיא קור שונדע קיינע דען רוסישען פאָלקס. לינגע אונגאַרישען באַדען בעטרעטען דאַבען. זאָללבסט אין נאַלאיצונג ווד פאָלטלינגע נור אין בעאַרי אונד אומגעבונג. דאַ דאַרגע אים דיא אינ. וואַנדערונג. וועלכע אַללערדינגס דורך דיא אנט. סעמטען קונסטלך געגערדט ווירד. איזט נאַנען אַ. בערפאָלסס. דיא רוסישען יודען ווערדען ניכט צו אים נאך אונגאַרן קאָמען. דענן וואס העטטען זיא אויך הער צו ערוואַרטען. פיר דיא אינגאַלמלכען אינשולדיגען אונד בעדיינסווערטהען מענשען ווירד גראַמאַטיגע אַן אַסמולטיגען אין דער גאַנצען געבילדעטען וועלט אינגעלייטעט ווערדען. אין בעזאָנדערער וויינע האבען ווד ווידען אין דיעזעס הלפּפּסווערקע בעזאָרגלטס ווד נעבען אי. נען נעגלד אונד אינע בעססערע. ווהנגערע דיי. מאַטה. ווד נעבען אוהנען אמעריקא אלס פאַטער. לאַנד! אין אללען דיעזען אין אי. פאַן אַן לאַנדען. אַרט. אונד ווען איזט עס אייסרד קלוק נעזאגט. דאס דיא שפּענדען צור בעפאַהדערונג דער רוסי. שען ווהנ. נאך אמעריקא בעשטממט ווינען. אונד אין קאַן אַן פּרעזיכערן. דאס דיא אויך אַן פּרעווענדעס ווערדען. וויא קאַנטען דענן דיא לייטע נאך אונ. גאַרן קאָמטען. עס פעהלען יא אוהנען הער דיא עססטענגנ. מטטעלן. אך בטטע דאהער דעזער מיינונג נאך בעסטעס ווייססען אונד נעוויססען אב. נעגעבענען ערקלערונג גלויבען צו שענקען. דיעזע אבגעגעבענע ערקלערונג. וואהרהאפטיג אַאַד אין דער פאַלגע אינ. אַנדערען אין דער פּרעסע אים אינ. אַנדערען שטרעבען אים אינ. אַנדערען אין דער הויפּטסאַך אין דער אינגאַרישען פּרעסע אינ. אַנדערען אין דער אינגאַרישען ריידסטאַג אים

מ׳ זאנענגעלד 10 גולד. ה׳ איצק דייטש 5 גולד. ה׳ מתתי׳ לאר־שיא 8 גולד. ה׳ הר׳ לאר־שיא 3 גולד. ה׳ אברהם שמעון ניהויז 3 גולד. ה׳ עיבר דייטש 3 גולד. ה׳ בער ווייס 1 גולד. ה׳ שלמה פיק 5 גולד. ה׳ הלל זאנענגעלד 3 גולד. ה׳ נתן דייטש 5 גולד. ה׳ איצק ראטשאנער & דייטש 8 גולד. ה׳ זלמן בכן 1.50. ה׳ אלי׳ ראזענגעלד 1 גולד. ה׳ יו׳ זאנענגעלד 4 גולד. ה׳ מאכל ליב דייטש 4 גולד. ה׳ זלמן פאפפער 2 גולד. ה׳ שרגא קעלנער 1 גולד. ה׳ נרשון רעד 3 גולד. ה׳ זאנענגעלד 2 גולד. ה׳ עזרא שמאפפער 3 גולד. ה׳ מ׳ פאפפער 2 גולד. ה׳ אליעזר פרידלענדער 60 כר. ה׳ אבערראבבינער קליין 1.50. פריוא אסתר קליין 40 קר. פאן דער חברא קדישא דורך הגבאי ה׳ מאכל ליב דייטש 10 גולד. סוממא 92 גולדען.

שוראן:

דורך ה׳ עדה׳ ה׳ אבערראבבינער מסנו 3 גולד. ה׳ נטע פרענדערער 1 גולד. ה׳ אהרן וואללנער 1 גולד. ה׳ מענדל ווייס 1 גולד. ה׳ איצק חיים ווידל 1.50. ה׳ משולם ריבפעלד 1.50. ה׳ משה אהרן בלו־מענטהאל 1 גולד. ה׳ חיים הרש ברגן 2 גולדען. ה׳ יחזקאל ראטה 1 גולד. פריוא שרל אונגער 2 גולד. ה׳ משה שמאל לוסטע מארראשקער 2 גולדען. סוממ. מא 17 גולדען.

ניי־הייזעל:

דורך ה׳ עדה׳ אבערראבבינער דק״ק שוראנ׳: ה׳ חיים זאנענגלאנד 50 קר. ה׳ וואלף שפיטצער 20 גולד. ה׳ מרדכי לייכטער 5 גולד. ה׳ ה׳ מענדל לייכ־טער 3 גולד. ה׳ יחזקאל ברגן 2 גולד. ה׳ משה ברגן 2 גולד. ה׳ וואלף מ״ש 1 גולד. ה׳ עיבר מ״ש 1 גולד. ה׳ איצק שטערן נימאן 5 גולד. ה׳ יחזקאל בערגפעלד 2 גולד. ה׳ דניאל ברגן 2 גולד. ה׳ לב שטעטער 4 גולד. ה׳ יחזקאל ברגן 6 גולד. ה׳ אהרן ברגן 2 גולד. ה׳ מרדכי פריינד 2 גולד. ה׳ ישראל נימאן 5 גולד. ה׳ אלי׳ הערטמאן 1 גולדען. אונבערקאנטער 1 גולד. ה׳ דוד שווארץ פארטעטש 3 גולד. ה׳ מאר׳ ווייס עדעק 3 גולד. ה׳ לב שטעטער 5 גולד. ה׳ יחזקאל בערג־פעלד 5 גולד. ה׳ האשה ברגן 5 גולד. סוממא 85 גולד. דען 50 קר.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פריזע.

נעטרייד־נעשעפט. פאן ווייצען וואר נעפעסען מעסיג צו מארקט נעבראכט. דיי פעיזקיק וואר נט. 50000 מעטרי׳ וואהרדיג פעיזקיפס.

קאָרן 7.85—8 גולדען.

נערסטע מעטשעדוואארע 7.40—7.65 גול. מאלג־וואארע 7.40—7.50 גולד.

האפער 7.60—7.65 גולד.

קוקורוץ 7.92—7.95 גולד.

רעפס קאלד פער אדונסם־פעשטעמבער 13.25—.— גולד.

מעהל־פריזע פער אללען צו 100 קילאגראמם אב בודאפעסט, נומ׳:

8½	8	7	6	5	4	3	2	1	0				
21.60	21	10	21	20.60	20.10	20.00	19.—	19.60	20.10	20.60	21	10	21.60
13.50	15.70	16.80	17.90	19.—	19.60	20.10	20.00	19.60	18.90	17.90	16.80	15.70	13.50

גולדען.

הי לזענפרייס פיאלע 9—10 גול. צווייטע־מאנגע 11.50 ערגוב 12—8 גול. נעשעלבע 15—25.50 גול. לינטע 10—16 גול. קומסבל 25—26 גול. האנאמאנדע 11.50 גול. הייזע 6.10 גול. הייזקערן 10—10.50 גולדען. (אללעס פער 100 קילאגראם.)

צוועפקען, באמשיג 24.10—.— גול. סעקרי־שע פריזא 22.75—24,10 מעטשעלוואארע 22.30 גול.

האנף נעלינסעמען —.33—34 גולד. וואכס־מאנג 28—27 גולד.

וואכס ראוינעיג 121—122 גולד.

קאפפערן אונגארישע 17.50—18 גולד.

ווייניטשען 66—68 גול. יין נאך קוואליטעט.

שפיריטוס נייע מעפארדע אים קרייניג 30.50 30.72 גולד. אלטע מעפארדע 31.25—31.50 גולד. פער 1000 לישער פערענעם.

פעפארעאום 16.50—16.75 גול.

הייס ע. ווי׳ נאטירע פער 100 ק׳ אונגארישע קוק־הייטע 105—108 גול. אפפערישע פארענע 108—110 גול. אפארטייע 10.50—11. גול. קאלב־פעללען מיט קאפפע 195—300 גול. אהנע קאפפע 205—210 גול. פער 100 קילא.

ווייגער פריזע.

ווייצען, שטיים —.—13.50—13 גול. באנאטער 12.90—13.20 גול. ווייטענגוטע —.13 13.25 גול. (אללעס פער 100 קילאגראמם.)

קאָרן, פער פעפטעמבער־אקטאבער 8.50—8.55 גולד.

נערסטע, פלאוואקישע 9.75—8 גולד. אפפער־ווי־בשיג 8—9.25 גול. פעטטער־נערסטע 7.50—8 גולד. [אללעס פער 100 קילאגראמם.]

קוקורוץ פ״ל־אינסטם 7.88—7.92 גול.

האפער—7.02—7 גול.

ריבאל אפפעלסינס 33.75—34 גול.

שפיריטוס אפאטע 32.25—32.50 גולד.

ווייצענמעהל נומ׳ 0: 21.30—22.80 נומ׳ 1: 20.30—21.80 גול. נומ׳ 2: 19.30—21.30 נומ׳ 3: 17.30—18.20 גול.

קאָרנמעהל נומ׳ 1: 15.50—17.50 גולדען. נומ׳ 8: 14—15 גול. (אללעס פער 100 קילא.)

לאטטע־ציעהונג פאם 3. יוני.

34	69	64	72	57	

וויען

פיאנאמאלישע ווערטע יעדאקטיי:

יקותיא הלוי לעדערער.

דיא נייעסטע ערפינדונג.

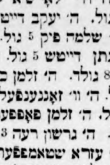

אום דאס נאך פאפפאגאי באגאנד אים אפטיקא צו־פערבעסערט פון פלאמסטיש ברובאנד פאן אללעס צע־ל, וואהרל פיר הערזיגן אדם איך מיר דאמיט אונד קינדער; וועלכע אום אנדע פעדערן אים הייזע נומפ הערגעשטעלט קאנסטלערישיס אונד דאס דיך צוזעק, דאס עס וועלכסט דיא פראמלעמפטון בייכע אין קינדעמבער שיס אין דיא גלוטע לאנד בייגעגע.

פרייז: אינאפאנד פאן 6—7 גולדען, דאפפעלטע פאן 10—15 גולדען, פיר קינדער אום דיא האלסטע בול־לעגע.

נאכסט לאגער אין מוסטער־שפיטצען, לוסט־פאלסטע, בעסט־אינלאגע, נומפ־שטיפפפען אונד אללע נומ׳. וואהרע־ארטיקעל. — דיא גרוכבערגיגע בוטטע אנגעגעבן אב רעכנטס, לוגקס אדע דאפפעלט, וא אויך דיא לוגבוטטע.

בעשטעללונגען מיטטעלסט וואכנאחמט אינגעהיגע דיא

MORITZ POLITZER, k. k. Bandagist,
Budapest, Franz-Deákgasse.

אדאָרף ראָטהס

הערען־ אונד קאבען־מלידער־ניעדערלאגע בודאפעסט לאנדשטראסע, הארלסאפסגרעגע נו״ו־א

ווס דעם אָרט שען דאפפעלטיוג.

עפפפעלהלט זיך ריינ־ סאר־טיטס לאגער פאן פייהיארדס אונד ואמטער־אנזיגען, וא איר כאבעש־מלידער (בל׳ חשש שעמען) נאך נייעסטער פאזאן.

בעשטעללונגען נאך מאם וויר־דיג בעגנן 24 שטיגען מ״ט אי־מאדטע פאן שבת אינד יו״ט אנגעפערטיגט.

מצבות.

ארנאלד קאָהנס

נראבשטיינלאגער בודאפעסט,

Waitzner-Boulevard Nr. 5.

(אן שבת אונד יו״ט געשפערט.)

עפפפעלהלט זיך אללען יענען, וועלכע דיא טרייטיגע פאלסטע דעם נראבשטיינ־ווערגעגע צו ערפיללען האבען.

ווערה שאגע נראבשטיינע אים מארמאר אונד נראנאיט זיך אין נראבסטער איטהאדל אפרא־טוגג. קארראקטע נראבריגגען, ווערה שאגע שריפטען מיט בעסטער פערגאלדונג ווערדען בעגטעגנס איטגעפרטיגט.

בודאפעסטער באָרזענקורס פאם 5. יוני.

לאָזע.	קר	סל
1854 גר פערגעגעגע שאאפפלאָזע	119	75
1860 „ נאגע לאָזע	130	—
1860 גר פיעסטל	133	95
1864 גר שאאפפלאָזע צו 100 גולדע	173	—
1864 עם „ צו 50 „	172	—
קרעדיטלאָזע	176	50
לאנד־וואפפפענשטעלע־לאָזע	111	50
אונגאר־פראנץ־לאָזע צו 100 גולדען	116	50
„ האלבע צו 50 גולדען	118	—
טה־שטאל־לאָזע	108	50
וויינער קאמונאלאָזע	126	—
פרעמדע לאָזע צו 100 גולדען	127	—
קאמע רעגאלשיינע	35	—
מיטקעלאָזע	27	10
אינסברוקער לאָזע	25	—
קלאר־לאָזע צו 40 גולדען	41	50
רענלענוישע לאָזע „ 10 „	17	50
קראקויער לאָזע „ 20 „	20	—
אפנער לאָזע „ 40 „	38	—
אלפפפי לאָזע „ 40 „	20	50
רודאלפפלאָזע „ 10 „	52	50
פאלם לאָזע „ 40 „	24	—
אלאנגרעגע לאָזע „ 20 „	47	—
סט. גענאיס לאָזע „ 20 „	23	—
סאאיסלייער לאָזע „ 20 „	29	—
וואלדשטיין לאָזע „ 20 „	39	—
וויינדישגרעץ „ 20 „	23	—
לאנאבאנד לאָזע „ 20 „		

ווערטע־פאפיערע.	קר	סל
אונגארישע אָלדענטלאָזע 6%	119	75
אונגארישע אָלדענטלאָזע־קרעדיט 5%	87	—
אונגארישע נעזעטזבלאסטונגען	96	—
טעמעשער־באנאטער	95	—
וויעזבלנגענישע	96	—
גאלאיצישע	102	—
בוקאוינער	100	50
אונגארישע אייזענבאהן־אלגעמיין	133	25
וויינבערגער־אלגעמיינע־אלגעמיין	96	—
פאאנדבריעף אונגארישען אָלדענטל־.		
רים־אונגארישע צו 5% פרעמדענע	101	—
רומאנע דער אונג. הייפאאנק־באנק צו 5%	102	—
רומאנע אללגעמ. אָלדענקרעדיט צו 5%	100	50
רומאנע צו 5 פרעמדענע	101	50
דער אונגארישען־נאלדרענטען	166	50
דער נאדדאמפמאהן	169	50
אסטערייכישע קרעדיט־אקציען	321	—
אונגארישע קרעדיט־אקציען	316	50
פרעמדישע 3% אָלדענטען	34	—
געלד־קורזע.		
וילבער־ווארע	100	—
דוקאטען	5	65
אסטערייכיש־אונגארישע 8 גולדען־נאָטע.		
שטיק (20 פראנקס)	9	51
נאפאלעאָנאר	9	51
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	58	55
20 מארק־שטיק	11	70
וויטשער אפפיציעלע	1	20

פרוכטפרייזע דער קאָרנהאלע פאם 5. יוני.

| | | | | | | | | | | | | |

ווענן אנאדי אזגט. דאס ער נכט העטצע, וואס איזט וואסס איפ־העטצונג? מאן לעזט דיא נעד־ענסגעשבטע דער פ־אשעסטאנטן אונד דאר־טראלקען אונד מאן ווירד פ־ינדן. דאס איך ענגען דיעזע רעלגיאנען עהנלכע אנלאנגען עדהאבען וואהרדן זינד. הרדגער בעריפט זיך נאך איין מא־ראל אונד מעגשלכקייט איזט אזגט דאס איזט צו־ערסט דער אינשיזס־אנטראג. נכט בעפ־יעדיגטע, דאס פ־ר זיך אבער נאך דאן איזטערענגען דעם מ־נסטערפ־ערזידענטען צ־ייפ־ידען גבבען.

מינסטערפ־ערזידענט טיסא אזגט: דער אב־געאר־דענעט אנאדי צטיר־ט איינען ראדען נייסט. דער זיך האפ־פנעלנלך ביא אונס נכט אינבירגערן ווירד. ער שטעללט אינבעזיעהונגען אלס בעזויע־זען הין: דאס איזט דיא יאהרע העטצעריא. ווענן אלכע איינערענגען דעם נייסטאנדע אין דיא מענגע הינסגעטראגען, צו באזען פאלגען פ־ידהרן, זא ווערדען ענגע. פאן דענען דיא איינגעהען, דיא פ־ערגאטראטון. פ־ר דיא ערגרייפונגען שטרעבען מאסרעגעלן אונד דאס עטווא פאליסעגדע בכוט צו טראגען האבען!

דיא דעבאטטע ווירד פ־ייטאג פאר־טזעטצטע.

פערשידענע נייאנגקייטען.

"איך דאס ווענס־ערמער קאמ־מ־אנד בעריעטה איבער דיא מאמאלע־רע פעטצאן ווענגן דער איינגאנדרינג הרסשיער יידען נאך אנגאר־. ביא דעזער נעלעגענהייט שטעלל־טע איינשיס. מיטטעלער פ־ראגן פעניינישע פאלגענ־דען אנטראג: "דיא מאנגערגאצאן מאנג איס־שפ־ערעט, דיא ערעיערונג איז דורך דען ריינסטאנ־אינזאפרדען, דיא איינזאהלדערן דער רוסשען יודען, וועלכע נכט נור פאס שטטאטלכען. זאנ־דערן הייסטעבלכך פאס מאראלישען שטאנדפונקט פ־ר דאס אונגאריש פאלק נכט נור שעדלך, זאנ־דערן נעפאהרלך איזט מיט אדערע נאנגען מאכטע צו פערהנדערן. דעזער אטראג אזגט אזדרע פאן פ־ע לען, דאר־נטערגאנ איך פאן דעם יידישען אינשיס־מטנגלעדע ווילדעלם הבאלאטי אונטערשטעצט, וואר־וף אבערגעשפאן בראן פ־ראנן פ־אטה דען בעשלוס פערקנדערטע. ער זאגט פאלגענדס: "בעפאר איך דען בעשלוס אינשיס־בעדעכט, מיס איך ערקלערען, דאס איך דען אנגענאמענען אטראג אונדערד פ־ר נעזעטצלך, נאך פ־ר מאגשטעטיגא־נעלל, נאך פ־ר מעגשלך, נאך אויך פ־ר צווקנפטיג.

פאן דען פערשוואנדענען קנאבען, דא לאבטען איינגע סלאוואקען לוט אויף. "דער קנאבע (זאגטען זא) איזט א בן פ־יר אינד פ־ינף אינד צעזוגר. אלס ווער אין פ־ר־יה־אהר דערדער קאמען, איזט ער אונס נאכגעלוי־פען אונד זאללטע אונס נכט פאס האלזע צו־גהען, דא האבען איך מטנעגאמען." דיא פ־ריי דע דער יודען אב דעזעער עגטרעקונג וואר אונ בעשרי־בליך. דיא יודע שקסען זאפארט איינען וואאגען פון דען קנאבען אבצוהאלען, אונד אנטעגער דען קלענגען דער מזיק דעזעלט דער אבגעשלאכטע־טע קנאבע זיינען אינגאנ אין אינזערע, ארט. דער ארהבעבער, וועלכער דאס סקעלעע פאס פ־ערדהא־פע נעשטאהלען אונד עס אים שטעפעלהאף פ־ער־גרא בען האט, ווארדע וואהרזינניג, אונד דער העלד דעזעער וואהרען געשטבטע, דער נאך הייטע אין דער ערגאינרונג פ־עלער־בעגער, דער יונגע האפ־שטיין יוורדע פאלדאס, אונד לעבט נאך ביז הייטע.

"(צ ו דעם טיסא־עסלארער בלוט־בלבל) דיא אינטערזוכונג ווירד ענער־גיש פארטזעזעטצט דיא בעלאסטונגס־צייגן, דיא ביידען קנאבען, פערבלייבען בייא אדערער אינזאמ־גע. דער נירדזהאזער נעפענגנס־אינשפעקטאר, איין יודע, אונטער דעססען אויפזיכט זך דיא אונ־טערזוכונגס־האפלונגע בזהער בעאדרען, וואר־דע אויף אינגנער בטטע נאך טשקאלץ פער־זעטצט אונד ווירד דורך איינען בעאמטטן דער דאר־טגען שטאאבסאנזאלטשאפט פערטרעטען. דיא קאמטאטסבעארדע דאס אנארדנונגן נעטראפ־פען. דאס אללע באלכפערזאמלונגען פערמעדען ווערדען דיא בעפאלקערונג פאן טיסא־פסלאר איזט צוואר רוהיג. דאך קאמטן אונס דער אנעגענגע באהדלרייבע אפרהאבאקטן יודען אין דאס דארף, וואס ליבט אונרוהיגן הערפארזופען קאנטע. דער „בעסטער לאדד" עגדאלט אונס באגלאר מיט אנ־טערשרייפט סאמטעל פראגט דיא נאכשטעהענדע טעלעגראפישע מעלדונג: "הייטע איזט איין מעד־כען דער אנגעקאמטן, וועלכעס עסטהער הייסט אונד אים פסלאר בגרבטט איזט. אידדע מטטטער הייס טן ארשע. אללא אנגייבנן שפרעכען דאפור, דאס דיא דאס פערשואנדענע מעדכען איזט בע־הופ וויטטערער אנטרעוכונג וואהרדע דאס מעד־כען דעם שטולדלבסער אבערגעגבען." הייטע לאנ נטע אן דאס וטסטצמינסטטעראס דיא מעלדונג נירדערדאזער קאנגלבען גערבסטאפפס איין, נאך וו עלכער דאס פערשואנדענע מעדכען נאך אמסטערדאמ נכטע דיא מטטטער מתס־ס אדר קוד; דיא קאנטע עס נכט ערייכען. ערזיכך לוקס דאס וועטטער נאך. דיא אנגסט־ע־פ־ירלכע מטטטער נעלאנגטט מיט שווינ־דער מתע צו דער שטעללט, וו דיא אדר קוד נעדרעגע. דעצטנד אאטטע. ווירד עס נאך לעבען? ווירד דר עטטא־ען, ווירד דע דער וולקטנבריגאראטע דענען עטטעקקע האבען? נכטסס פאן אללעס דעם. דאס קוד וואר פער־שוואנדען, שפזרלאן פערשוואנדען. אנטר אאטטע אונד טרעטען דורכטוכבע דא אונזלקלכע מטטטער פערגעבלך דען נאנגען וואלד. דאנן אילכע דא נאך דוו אונד אידר מאנן הוקדוי אונד אללע בעזאהרנע פאן בת לחם מיט אידם. מאכטטן זך אוף. אום נאך דעם פערסטטן קנדע צו פאפשען, אבער קנטע קנטע שפזר וואר פאן דען קלטנען מנתס צו פ־ינדען. דער שטרס מטטטער מראאס אידם ווענגער עטטענגע אונד צו פ־ינדען. דער שטרס מטטטע אידן דא נעשבטע עגט־פרהס וואר.

דער שטרס האטטע דאס קוד אללערדינגס עגט־פרהס; ער האטטע עס פאס בערגע ערדע־נעשלידערט אונד אן אייגער האסטטאלקע נעווארפען. דא האט איין פ־ערפערד דעם ווענגס נעקאמטטן, לוי דעם ער אונד וואר אום כזב. אוס דערזלבען שפאדט, אין וועלכער אונזער שאאמאפאטער יהודה הין בעפאנד, דא דיא עגאהדלן אידם דען שלה נעבאר. לוי עדבלקטט דאס קוד, דאס אין נעפארבר שאאנד צו עטטרעקקן, ער עגרגיפ עס אונד נאהם עס מיט זיך, אילט זיינע זוהנ אפ־ווענדען, אים דעם אונוזמטטער צו עטפאלדען.

לוי אוס כזב באאטט דען קנאבען, דעם ער דאס לעבנן נעגעטטען, נלקלוך נאך דוזנד אונד עגאאן אידן, דיא זיין אינגנגס קנד. דא ער דען נאמען דעם קנאבען נכט וואוסטט, זא נאנגטע ער אידן שטען. דער קלטנע יונגע אין יאוגדע־באר־ווייזנ. זיינע אאפסזונגסמאבע וואר אונפאערגלכלך; ער אכבערטראפ אללע זיינע מטטטע־לער אונד וואר דער שאאלץ אונד דיא פ־יידע זיינער לעה־רער. פאן וואונדערבארער שפרוכה, בנזאס ער איינע ער־שטיינלכע קאפטפקראפט. זא וואונדע ער פאן אללער וועלט נעלעגבט אונד נעפ־ירכטטט. -- מאנכמאל האטטטן באבראאטטע אנטשלעגר פון פ־ריזזט, אידן צו פ־ערהרנען אונד צו פ־ערשאפטטן, דענן אין מאקעל האטטעטע אידם אז; ער וואר אין פ־ינדלזנג, איין אינפעלעגענעס קנד, דעס דו דעקקוטס מאן נכט קאנטטן, שטען וואוסטס אבער, זיך רוהיג צו שאפפן; ער צנטטעטן דיא שאאטטער, וועלכטס וועגן דיא פיעל אלטטע אלס ער.

שטען פ־יהלטט זך מאכטמאל זעהר אונגלקלקך דא־רבער, דאס פ־ר פאן דיינער הערקוזפס נכטס וואוסטס. ווער וואר־ען דיינע עדטערן, דיא אדדע דעס פ־ערדערבען פ־יינזענקנגן האטטען אין שטנס אונד דענען? וואר ער אין קנד דער יודדע, דאס דיך בעמאלס פאס אינער שאפ־טער דוזאס פערטעלקע דוזסטע.

זין פפלעגנפאטער טראטטעטע איהן.

„לערנע נור פ־ליטס, מין זאהן, (שפראך ער) וועגן דוא איינסס נאס יודדען ווירסט אין דיא נאטטטעלערדע, זא ווירסט דוא דיך נדזל אן דאנז אונד ווירדע אבער־ר־טרעפפן."

אונד שטעען לערנטע מיט פ־ייאיטגר. אללס ער צום ינגלינג הערגענוואאסטן וואר, אומאסטע זיין הבלליער נייסס דאס נאנגע יבקעטס דער נאטטטעלערדע. דאביא שוויללטטן אין עדלער עהרגיין זיין הערץ. ער וואר אויך מטט דער הנדאהנגנג דער וואאסטן פ־ערזיהט. זיין אונגנ־מין שאנגר אונד שאאיקקר קאפטבראן נאס אהם דאס אויסזהנען אינגס עלדען. ער זאה מיט טעפגס קומטער דיא שערקלכע לוידען, וועלכע דער דוזק דער דאמשען הערשטאפט אבער יודא בראכטע.

(פאר־טעצונג פאלגט.)

„אך דאנז קון נעלד." — אונטע דיא מטטטער מתס־ס נאכדאפט.

„אך זוולל דיר נאנגנן. (אונטע דאונן) בזו איך זוויי־דער נאך בת לחם קאמטן."

אונד ע־ר אזדר דען רעסט זיינער וואאגען אונד הנגטטע דעם קנאבען אינגן, אין אייגער שנור בעפעסטטע ערקקטגצע אום דען האלז. אינגע דעקקטגצע אום דער צייט דער „חשמונאים"; אזדר דער אינגן יטטן וואר אינגע אאל־מן, אזדר דער אדערן אין הרטשאפט אינטטגרקונג.

נאך פ־ערלזזנ אינגס אאדרס אונדערטע ראבן ווענדער נאך בת לחם, אום זך פאן דעם וואהלבעפינדען אונד נעדזהען דעם קלינגן מנתס צו א בערזיזנגן. אבער דיא יונגע מטטטער טראאס אזדס זיינענד עטטענגן אונד שפ־אך:

„ווענגע מאנע, נאבדעם דוא אזדן נעזזהען, דאס אזדן ווערדענד אינגס פ־ר־טטאאגן נעזזטטטערט אין אקקאן מיר עפפסדרדס."

דאס וואר זא נעקאמטטן, — חזקה, דער אאטטע מתס־ס, אין נאכקאמטטן פאן דזר המלך, וואר אין אדטטר מאנאדערע־. זיינע פרזיא אגן אין דען וואלד, אום שאפגער צו אטטטלן; דא נאהם דאס קנד מיט אונד ווענטטע אין אונטער אונד הנגטטע אום דען הנגטטע אונד אין אדטטר אונד אום שאפגער אינגן כזב. אוס דערזלבען שפאדט, אין וועלכער אונזער שאאמאפאטער יהודה הין בעפאנד, דא דיא עגאהדלן אידם דען שלה נעבאר. לוי עדבלקטט דאס קנד, דאס אין נעפארבר שאאנד צו עטטרעקקן, ער עגרגיפ עס אונד נאהם עס מיט זיך, אילט זיינע זוהנ אפ־ווענדען, אים דעם אונזמטטער צו עטפאלדען.

לוי אוס כזב באאטט דען קנאבען, דעם ער דאס לעבנן נעגעטטען, נלקלוך נאך דוזנד אונד עגאאן אידן, דיא זיין אינגנגס קנד. דא ער דען נאמען דעם קנאבען נכט וואוסטס, זא נאנגטע ער אידן שטען. דער קלטנע יונגע, דאס דיא אינגנגס נאס שטאאק אונד שטאאק אונד עגאאן אידן, דא אינגנגס־בארע־ווייזנ. זיינע אאפסזונגסמאבע וואר אונפאערגלכלך; ער אכבערטראפ אללע זיינע מטטטע־

גנייער געריגעלט ווערדען זאָללען, פאַן דעם פאַרלינגערדען אַללע אונד פאַן דער עוועגטויל. לען אינגאַדערונג דער רעדע ווערען ווערדען פאַלבסטלינג אבגעגאַנדערט צו בעאַרבעטהילען אזש. האַלט דאס הייז אינע נייע פערפיגונג פיר אינגאַ טהיג: דאָך וויר דיא רעגירונג אויף דיא מאַלי. בערוויזונג נאָטיגונג פאָלגיליכען מאַסיגעגען אויפ מערקוּאס געמאַכטס."

דאגעגען ערהעבט זיך דער דעפּוטירטע דער לינקען פאַרטיי אַטאַ הערמאַן, ער זאַגט ער ווילל נאָכיע אינבעפאַלגונג שפּרעכען, דיא עמאַנצי פּאַציאָן דיא דיא שאַפלונג דער יודען ביי אונס גערעגעלט. דיא יודען טהיילטען זיך דן נעאָלאָגען, ווערכע זיך מיט דען אונגאַרן פערשטעלען אונד אין אָרטהאָדאָקסען, ווערכע זיך פאָן דער נאַציאָן אבזאָנדערן! ער האַבע נון דאס געדיכטען דער אונגאַרישען נאַציאָן פאַר איינען אונד ליעבט ניכט דיא נעאָלאָגען. ער האַט אבער אויך קיינע רעכטען גנעגען דאס שרייבען דער אָרטהאָדאָקסען, דיא בעראַנטוואָרטעט דער אָרטהאָדאָקסען דאבען דיא זיטטען אונד וועהלשטאַנד דעס פאָלקעס צו גרונדע גערעכטט. ביי אַלדעם שטעגדען צו. שטעגדען אין איהראַאַ בריכט עס נור איינעס הערשער איינזאָללען אונד ער ווירד זאָלבע מעגשען, דיא אדם לעסטען זונד, פערגאַבען אונד דיא אנדערן לעגדערן אויף דען האַלז העטצען, ווען דיא רוסישען בייערן זזהען ווערדען. דאס אידר ביזהערינגס פאַרבעגען פאָן עראַפאָלג איזט, דאנן ווערדען דיא אויך דיא אביריגען מיללאָגען רוסישער יודען צו פערגאַנגען זזכען, — וויא זאָלל דאס דאנן ענדען?

איך בעגאַנטאַנג דאהער, דיא רעגירונג מאָגע דאס אינשטאַמען דער רוסישען יודען אונטבערדענדען.

דאַריך אנשווערטעט מינסטער־פּרעזידענט טיסא פאָלגענדעס: אין דיעזער פראַגע וויסע איך נור קורץ צו שפּרעכען, איך נעדמע דען אונטראַגדעס אינשטאַמען דער רוסישען יודען אונטבערדענדען.

אין דער אנטוואָרטעטע מינסטער־פּרעזידענט דעגנע טיסא פאָלגענדעס: אין דיעזער פראַגע וויסע איך נור קורץ צו שפּרעכען, איך נעדמע דען אונטראַגדעס אינשטאַמען דער רוסישען יודען אונטבערדענדען. איך פּיידע נאָכ קיינע נאָאַהר אין דער אינזאָנדערונג דער רוסישען יודען אין אונגאַרן. אין דער אינזאָנדערונג דער רוסישען יודען אין אונגאַרן אין דער אינזאָנדערונג דער אָרטהאָדאָקסען אונד דער רוסישען פּלטבלינג דאָך אַמעמען זאָללען, דאס אין אונגאַרן אין דער אינזאָנדערונג דער אָרטהאָדאָקסען אונד דער רוסישען פּלטבלינג אונד דער אינזאָנדערונג דער אָרטהאָדאָקסען